

CHIẾN LƯỢC PHÁT TRIỂN CỦA THƯ VIỆN KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP TRUNG ƯƠNG NGA

Cơ quan khoa học thuộc ngân sách quốc gia liên bang “Thư viện Khoa học Nông nghiệp trung ương” (Thư viện) - thư viện chuyên ngành lớn nhất nước Nga, là trung tâm thông tin hiện đại có ý nghĩa quan trọng đối với toàn bộ các vấn đề tổ hợp công-nông nghiệp cấp liên bang, trung tâm phối hợp đào tạo trong mạng lưới các thư viện tổ hợp công-nông nghiệp và là thư viện đứng đầu trong hệ thống thông tin-thư viện (TT-TV) tổ hợp công-nông nghiệp của Nga. Ngoài ra, Thư viện thực hiện chức năng của một trung tâm thư mục về nông nghiệp của liên bang, có vai trò như một nơi lưu trữ của Tổ chức Lương thực và Nông nghiệp của Liên hợp quốc (FAO), đồng thời là trung tâm cơ sở dữ liệu quốc gia AGRIS của FAO ở Nga.

Thư viện có các nguồn thông tin quý hiếm, được coi là một phần tài sản quốc gia của LB Nga. Nền tảng thông tin khoa học của Thư viện gồm hơn 3 triệu đơn vị bảo quản, có liên quan đến động sản đặc biệt có giá trị, bao gồm các ấn phẩm về tất cả các ngành tổ hợp công-nông nghiệp, cũng như các ngành và các vấn đề liên quan. Việc bổ sung quỹ hằng năm (gần 20 nghìn bản) được thực hiện chủ yếu nhờ vào các bản sách theo quy định bắt buộc của liên bang.

Nhiệm vụ của Thư viện

Nhiệm vụ của Thư viện là tạo điều kiện cho người dùng trong khối khoa học và giáo dục thuộc ngành nông nghiệp của nước Nga tiếp cận với các nguồn tài nguyên TT-TV, phát triển và duy trì kho tri thức tổng hợp cho các thế hệ tương lai.

Phương châm hoạt động của thư viện là thu hút nguồn thông tin từ các kho lưu trữ chính, hình thành nên các hệ thống tương tác giữa các nguồn thông tin đó và tổ chức các nguồn thông tin tích hợp khác nhau.

Sản phẩm thông tin chính của Thư viện là cơ sở dữ liệu tạo riêng - chứa khoảng 2 triệu bản ghi, bao gồm thông tin có chú giải và thông tin tóm tắt với các tài liệu từ các nguồn trong và ngoài nước về tất cả các vấn đề tổ hợp công-nông nghiệp. Đặc trưng của cơ sở dữ liệu này là bên cạnh thông tin về sách, còn bao gồm cả thông tin về các bài báo. Tất cả những tài liệu nước ngoài đều có chú giải bằng tiếng Nga, 20% tài liệu có kèm thêm tóm tắt.

Thư viện có hệ thống đa kênh thông tin dành cho người dùng thông qua trang web của Thư viện, bao gồm: thông tin tín hiệu (bản tin) mới nhận và bảng mục lục danh sách các tạp chí trong và ngoài nước dưới dạng điện tử; thông tin thường xuyên (các cơ sở dữ liệu chuyên đề, các ấn phẩm thư mục và tóm tắt ở dạng in hoặc điện tử); thông tin tổng quan (theo hợp đồng với các bên đặt hàng ở dạng in hoặc điện tử).

Thực hiện Quyết định của Chủ tịch Viện Hàn lâm Khoa học Nông nghiệp Nga, từ tháng 9 năm 2012, Thư viện thành lập và đưa vào hoạt động Hệ thống thư viện điện tử tập trung của các cơ quan khoa học quốc gia về công-nông nghiệp, trong đó tạo ra Danh mục tổng hợp các thư viện trong hệ thống và một Thư viện điện tử về tất cả các thành viên có trong danh mục đó. Hệ thống này dựa trên các công nghệ hiện đại điện toán đám mây nhỏ và tạo

khả năng rộng lớn trong việc tương tác với người dùng của hệ thống, thúc đẩy tri thức khoa học trong phạm vi hoạt động đổi mới sáng tạo về công-nông nghiệp - từ các cơ quan khoa học cho đến các đơn vị sản xuất lớn hay trang trại.

Mục tiêu chiến lược trong phát triển Hệ thống thư viện điện tử tập trung của Thư viện là hình thành nên một hệ thống TT-TV chuyên ngành hiệu quả, được tích hợp vào một mạng lưới chung của các thư viện khoa học hàng đầu thuộc Cơ quan liên bang các Tổ chức Khoa học Nga (FANO) nhằm trang bị cho các nhà khoa học, các cơ quan khoa học và giáo dục trong lĩnh vực công-nông nghiệp có trình độ chuyên môn cao và hỗ trợ phân tích thông tin toàn diện đối với các nghiên cứu trong lĩnh vực khoa học nông nghiệp.

Hiện nay, mạng lưới các thư viện khoa học nông nghiệp của Nga gồm có 259 thư viện khoa học của các cơ quan nghiên cứu được hưởng ngân sách nhà nước cấp liên bang và các trạm thử nghiệm trực thuộc FANO, cũng như 29 thư viện khoa học thuộc các cơ quan nghiên cứu khoa học khác, 59 thư viện của các trường đại học nông nghiệp và 12 thư viện của các cơ quan đào tạo chuyên ngành bổ sung, trực thuộc Bộ Nông nghiệp Nga.

Để đạt được mục tiêu phát triển mang tính chiến lược, Thư viện đặt ra các nhiệm vụ ưu tiên sau:

- Tiến hành các nghiên cứu khoa học trong việc ứng dụng công nghệ mạng hiện đại để thực hiện nhiệm vụ cung cấp thông tin khoa học, phát triển công cụ ngôn ngữ tìm kiếm và cung cấp thông tin, quản lý các nguồn tài nguyên TT-TV;

- Tối ưu hóa việc hình thành các quỹ tài nguyên thông tin ở dạng in và điện tử về

ngành khoa học nông nghiệp, phát triển các hình thức mới và cải tiến quá trình bổ sung, phối hợp trong việc thu thập, đặt mua và loại bỏ các ấn phẩm trong khuôn khổ mạng lưới các thư viện khoa học đứng đầu FANO;

- Mở rộng phạm vi các nguồn tài nguyên thông tin, phát triển các hình thức phục vụ mới và dịch vụ cho người dùng trên cơ sở các phương tiện hiện đại và phương pháp tin học, thư viện học và thư mục học;

- Phát triển chức năng phân tích của Thư viện thông qua việc xây dựng các sản phẩm thông tin mới và đưa ra các dịch vụ, bao gồm các dịch vụ tham khảo, tổng quan, phân tích-dự báo và tư vấn thông tin;

- Phát triển và mở rộng các xu hướng chính hiện nay và các hình thức hợp tác trong khuôn khổ không gian thông tin cùng một mạng lưới thống nhất của hệ thống các thư viện khoa học thuộc FANO;

- Tăng cường hoạt động số hóa các ấn phẩm khoa học và hình thành các thư viện điện tử phù hợp với luật pháp của LB Nga;

- Phát triển và hỗ trợ về trang thiết bị trong việc tự động hóa hoạt động thư viện;

- Xây dựng các chương trình đào tạo nâng cao trình độ nghiệp vụ về khoa học thư viện, thư mục học và văn hóa thông tin;

- Phát triển nguồn nhân lực của thư viện;

- Phát triển cơ sở vật chất và kỹ thuật, đặt mua tập trung các hệ thống công cụ phần mềm mới; nghiên cứu và giới thiệu một phần mềm ứng dụng thống nhất chung cho toàn bộ các thư viện trong mạng lưới;

- Quảng bá các thành tựu khoa học của các cơ quan trong tổ hợp công-nông nghiệp trực thuộc FANO;

- Bảo tồn di sản khoa học mang tính tư liệu trong lĩnh vực nông nghiệp của Nga.

Các hướng phát triển chính của Thư viện trong 5 năm tới là:

Tiến hành nghiên cứu khoa học

Thư viện đóng vai trò là cơ quan khoa học thực hiện nghiên cứu theo Chương trình dành cho các nghiên cứu khoa học cơ bản của các viện hàn lâm khoa học quốc gia giai đoạn 2014-2020. Giai đoạn 1 - “Lý thuyết kinh tế hiện đại và các nguyên tắc phát triển tổ hợp công-nông nghiệp của đất nước trong xu thế toàn cầu hóa và tiến trình hội nhập kinh tế thế giới”.

Trong khuôn khổ của chương trình này, sự phát triển tiếp theo sẽ tập trung vào các hướng nghiên cứu:

- Tiến hành phân tích trắc lượng thư mục các nguồn tài nguyên TT-TV và các dịch vụ, làm cơ sở cho việc cung cấp thông tin nghiên cứu khoa học cho tổ hợp công-nông nghiệp;

- Nghiên cứu, đưa ra các phương pháp, giải pháp phần mềm và công nghệ hình thành các hệ thống thông tin phân tán trên cơ sở điện toán đám mây về tất cả các vấn đề liên quan đến công-nông nghiệp;

- Hiện thực hóa cơ sở dữ liệu tạo riêng trên cơ sở phân tích nội dung đầu vào các công bố khoa học trong và ngoài nước về các vấn đề công-nông nghiệp;

- Phát triển các thành phần công cụ ngôn ngữ mới của toàn ngành, trong đó đảm bảo được việc tạo lập, kết cấu cơ sở dữ liệu và tìm kiếm thông tin một cách hiệu quả.

Ngoài ra, trong thời gian tới, ưu tiên phát triển hơn nữa các hướng nghiên cứu sau:

1. Phát triển hệ thống nguồn tài nguyên TT-TV và các dịch vụ để đảm bảo cho việc hỗ trợ thông tin phục vụ các hoạt động nghiên cứu và phát triển.

- Xác định rõ quan niệm về thư viện điện tử nhằm đảm bảo việc cung cấp thông tin nghiên cứu khoa học;

- Nghiên cứu, phân tích các tư liệu mới về vấn đề môi trường truyền thông khoa học và khả năng khai thác chúng để tổ chức hỗ trợ thông tin nghiên cứu khoa học;

- Phát triển quan điểm tích hợp tài liệu khoa học dạng điện tử và truyền thống để hình thành nên nguồn lực thông tin cho trung tâm TT-TV.

2. Phát triển công nghệ tự động hóa hoạt động TT-TV.

- Hình thành nên một hệ thống chung về tự động hóa hoạt động thư viện trên cơ sở các công nghệ đám mây;

- Xây dựng và thực hiện chiến lược phát triển các thư viện khoa học trong môi trường web;

- Phát triển công nghệ dịch vụ bạn đọc tự động và hỗ trợ thông tin nghiên cứu khoa học.

3. Hệ thống TT-TV tổ hợp công-nông nghiệp trong bối cảnh phát triển khoa học, văn hóa, giáo dục và bảo tồn di sản lịch sử.

- Làm rõ các vấn đề mang tính quy luật và xu hướng phát triển của hệ thống TT-TV tổ hợp công-nông nghiệp;

- Xác định rõ xu hướng và những nguyên tắc phát triển đào tạo kỹ năng nghiệp vụ bổ sung trong nghề thư viện và hoạt động thông tin khoa học trong tổ hợp công-nông nghiệp;

- Xây dựng chiến lược hình thành và và bảo tồn quỹ sách của Thư viện và các thư viện khoa học khác của các cơ quan trực thuộc FANO trong điều kiện mở rộng mô hình số hóa các tài liệu khoa học và chuyển đổi hoạt động của các thư viện.

4. Quỹ sách quý hiếm của Thư viện, các vấn đề hiện thực hóa:

- Bảo tồn và giới thiệu theo vòng tuần hoàn của khoa học các nguồn di sản sách có tính lịch sử và văn hóa (mô tả khoa học, nghiên cứu, số hóa, phục chế các sách đã cũ và quý hiếm);

- Mô tả các bộ sưu tập sách của Nga và nước ngoài thế kỷ 18 - đầu thế kỷ 19, làm cơ sở nghiên cứu về ý nghĩa, tầm quan trọng mang tính nghề nghiệp và khoa học của các cơ quan khoa học và giáo dục thuộc tổ hợp công-nông nghiệp Nga.

Xây dựng và đảm bảo sự an toàn cho nguồn tài nguyên thông tin của Thư viện

Việc bổ sung nguồn tài nguyên thông tin vẫn tiếp tục là một trong những định hướng quan trọng trong hoạt động thư viện. Điều đáng lưu ý là, quỹ Thư viện có liên quan đến cả những động sản đặc biệt có giá trị, do đó, cần xây dựng các nguyên tắc cải tạo và hỗ trợ các vốn lưu trữ in hiện có, chứng minh tầm quan trọng của việc lưu giữ chúng một cách an toàn, cũng như tạo khả năng tiếp cận của người dùng tới nguồn tài nguyên này. Vấn đề an toàn của các quỹ thư viện thường liên quan trực tiếp đến vấn đề số hóa các tài liệu thư viện và việc xây dựng một thư viện điện tử. Việc phát triển theo hướng này sẽ cho phép nâng cao đáng kể mức độ phục vụ cho các cơ quan khoa học trực thuộc FANO.

Công tác hướng dẫn tiêu chuẩn nghiệp vụ

Thư viện với vai trò là trung tâm phối hợp đào tạo trong mạng lưới các thư viện tổ hợp công-nông nghiệp của Nga, tiếp tục nghiên cứu và phát triển các tài liệu về công nghệ và hướng dẫn đào tạo để đảm bảo được tính tập trung. Là một trong những thư viện khoa học hàng đầu của nước Nga, Thư

viện tham gia tích cực vào việc xây dựng, đánh giá và thẩm định các tài liệu mang tính pháp lý trong lĩnh vực hoạt động TT-TV.

Hợp tác quốc tế

Thư viện tiếp tục phát triển các hướng hợp tác với các đối tác nước ngoài như trao đổi sách quốc tế, giới thiệu các nguồn thông tin của nước ngoài cho các chuyên gia thư viện và cán bộ thuộc các cơ quan khoa học và giáo dục, giới thiệu các hoạt động khoa học nghiệp vụ chung như các hội thảo, hội nghị thông qua web.

Phát triển nguồn nhân lực

Nguồn nhân lực là một trong những nhân tố chính góp phần nâng cao hiệu quả công việc của các cơ quan, tổ chức. Vì thế, Thư viện lên kế hoạch tiến hành các biện pháp nâng cao trình độ chuyên môn, hoàn thiện hệ thống giáo dục liên tục. Thực hiện công việc đào tạo chuyên gia trong lĩnh vực hoạt động TT-TV, bao gồm việc soạn thảo các chương trình huấn luyện, đào tạo và thẩm định các luận văn, luận án và các công trình khoa học của các ứng cử viên.

Phát triển hệ thống thông tin

Trong Thư viện, hệ thống thông báo đa kênh dành cho người dùng thông qua trang web của thư viện hoạt động một cách hiệu quả và đang được phát triển. Hệ thống này bao gồm: thông tin tin hiệu (bản tin thông báo danh mục nhập mới các tạp chí trong và ngoài nước dưới dạng điện tử); thông tin thường xuyên (các CSDL chuyên đề, các ấn phẩm thư mục và tóm tắt ở dạng in hoặc điện tử); thông tin tổng quan (theo hợp đồng với các đơn vị, ở dạng in hoặc điện tử).

Nguyễn Thị Tú Quyên (lược dịch)

Nguồn: *Nauchnye i tekhnicheskie biblioteki, 2018, 2, 5-15*